

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง มาตรการเพิ่มศักยภาพของการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติ ในเขตชุมชน ประมงจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก : กรณีศึกษา อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี และอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด สรุปสาระสำคัญและผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบที่ดำรงอยู่และที่เกิดขึ้นใหม่ของแรงงานข้ามชาติในเขตจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก
2. เพื่อศึกษากลไกที่มีอยู่เดิมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน ในการจัดการผลกระทบเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติในเขตจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก
3. เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการ แรงงานข้ามชาติในเขตจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาผลกระทบที่ดำรงอยู่และที่เกิดขึ้นใหม่ของแรงงานข้ามชาติในเขตจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก สามารถสรุปได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แรงงานข้ามชาติในเขตจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ส่งผลกระทบที่แตกต่างกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองและสาธารณสุข ดังต่อไปนี้

ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่ดำรงอยู่และผลกระทบที่เกิดขึ้นใหม่ของแรงงานข้ามชาติในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรีและอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยภาพรวมจะพบว่า มีผลกระทบทางเศรษฐกิจแตกต่างกันค่อนข้างน้อย และเมื่อวิเคราะห์ในระดับเรื่องทางด้านเศรษฐกิจก็จะพบว่า มีผลกระทบแตกต่างกันออกเป็น 2 ระดับคือ ระดับที่มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ได้แก่ เรื่องแรงงานกัมพูชาได้เข้ามาช่วยทดแทนแรงงานไทยที่ไม่ยอมทำงาน สร้างผลผลิตจากการทำงานได้มากกว่าแรงงานไทยที่ทำอยู่เดิมและสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการ ส่วนอีกระดับหนึ่งมีความแตกต่างกันค่อนข้างน้อย ได้แก่ การจ้างแรงงานกัมพูชาช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายการจ้างแรงงาน การเข้ามาแย่งอาชีพอื่นของคนในพื้นที่ และแรงงานกัมพูชามักมีปัญหาเปลี่ยนงานบ่อยเกินไป เป็นต้น

ผลกระทบทางสังคมที่ดำรงอยู่และที่เกิดขึ้นใหม่ของแรงงานข้ามชาติในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรีและอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยภาพรวมจะพบว่า มีผลกระทบทางสังคมแตกต่างกันค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเมื่อวิเคราะห์ในระดับเรื่องทางด้านสังคมก็จะพบว่า มีผลกระทบแตกต่างกันออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับที่มีความแตกต่างกันมาก ได้แก่ แรงงานกัมพูชามักมีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งกับคนไทยในพื้นที่น้อยลง ระดับที่มีความแตกต่างกันค่อนข้างน้อย ได้แก่ การเข้ามาอยู่อาศัยของแรงงานกัมพูชาในพื้นที่ทำให้เกิดปัญหาเด็กไร้สัญชาติมากขึ้น แรงงานกัมพูชามักมีปัญหาทะเลาะวิวาทกันเองน้อยลงและ

แรงงานกัมพูชาได้เข้ามาแย่งไฟฟ้า น้ำประปาของคนในพื้นที่น้อยลง ส่วนระดับที่มีความแตกต่างกันน้อยมาก ได้แก่ ผู้ประกอบการมักใช้แรงงานกัมพูชาในการทำงานเยี่ยงทาสน้อยลง เป็นต้น

ผลกระทบทางการเมืองการปกครองที่ดำรงอยู่และที่เกิดขึ้นใหม่ของแรงงานข้ามชาติในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรีและอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยภาพรวมจะพบว่า มีผลกระทบทางการเมืองการปกครองแตกต่างกันค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเมื่อวิเคราะห์ในระดับเรื่องทางด้านการเมืองการปกครองก็จะพบว่า มีผลกระทบแตกต่างกันออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับที่มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐมักหาผลประโยชน์เป็นเงินใต้โต๊ะจากการจับกุมแรงงานกัมพูชาที่น้อยลง ระดับที่มีความแตกต่างกันค่อนข้างน้อย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ประโยชน์จากการเก็บส่วยรายเดือนจากแรงงานกัมพูชาที่น้อยลง ระบบนายหน้าพาเข้าแรงงานเถื่อนสร้างปัญหาความมั่นคงของชาติในระยะยาวลดลง และการเข้ามาของแรงงานกัมพูชาส่งผลกระทบต่อความมั่นคงตามแนวชายแดนในปัจจุบันลดลง ส่วนระดับที่มีความแตกต่างกันน้อยมาก ได้แก่ เมื่อมีปัญหาเรื่องการจับกุม เจ้าหน้าที่ตำรวจเลือกจับกุมแรงงานไทยมากกว่าแรงงานกัมพูชา เพราะเป็นภาระส่งกลับประเทศ และมีการจ้างแรงงานกัมพูชามาเป็นมือบขมมุมทางการเมืองน้อยลง เป็นต้น

ผลกระทบทางด้านสาธารณสุขที่ดำรงอยู่และที่เกิดขึ้นใหม่ของแรงงานข้ามชาติในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรีและอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยภาพรวมจะพบว่า มีผลกระทบทางด้านสาธารณสุขแตกต่างกันค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเมื่อวิเคราะห์ในระดับเรื่องทางด้านสาธารณสุขก็จะพบว่า มีผลกระทบแตกต่างกันออกเป็น 2 ระดับคือ ระดับที่มีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ได้แก่ แรงงานกัมพูชาเข้ามาแย่งการใช้บริการโรงพยาบาลในพื้นที่ที่ลดลงและการเข้ามาของแรงงานกัมพูชา ทำให้ราชการต้องเสียงบประมาณ ในด้านการดูแลสุขภาพมากขึ้น ส่วนระดับที่มีความแตกต่างกันค่อนข้างน้อย ได้แก่ การเข้ามาของแรงงานกัมพูชาได้นำโรคมมาด้วย แรงงานกัมพูชามีพฤติกรรมการกินอยู่ที่ไม่ถูกสุขลักษณะเช่น การขับถ่าย เป็นต้นลดลงและปัญหาแรงงานกัมพูชามักทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทางลดลง เป็นต้น

ข้อค้นพบ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาวิถีที่มีอยู่เดิมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนในการจัดการผลกระทบเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติในเขตจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก สามารถสรุปได้ว่า ผู้วิจัยจะใช้การเปรียบเทียบระหว่างบทบาทที่เป็นอุดมคติในกฎหมาย (ideal role) กับบทบาทที่ปฏิบัติจริง (actual role) ถ้าผลการเปรียบเทียบทั้งสองบทบาทสอดคล้องต้องกัน (commensurating role conflicting role) ก็จะถือว่ากลไกดังกล่าว ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ถ้าบทบาททั้งสองเกิดความขัดแย้งกัน (conflicting role) ก็จะถือว่ากลไกภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนมีช่องว่างในการทำงาน จึงควรมีการเพิ่มศักยภาพให้มากขึ้น ในการวิเคราะห์กลไกเกี่ยวกับการบริหารแรงงานประมงกัมพูชาในที่นี้จะพิจารณากลไกหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับแรงงานประมงดังกล่าวก็คือ

1. โรงพยาบาลของรัฐ

จากการวิเคราะห์บทบาทในอุดมคติและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของโรงพยาบาลภาครัฐ พบว่ามีความสอดคล้องต้องกันระหว่างสองบทบาทแต่มีผลลัพธ์ที่ตามมาก็คือ หน่วยงานราชการ อาทิ

สาธารณสุข โรงพยาบาล ต้องเสียงบประมาณด้านสุขภาพ ในเรื่อง ค่ายารักษาโรค การแจกถุงยางอนามัยให้กับแรงงานข้ามชาติเพื่อป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การจ้างบุคลากรเพิ่มเติมในการรองรับการรักษาพยาบาลที่เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากคนไทยในพื้นที่

2. สมาคมประมงภาคเอกชน

บทบาทในอุดมคติของสมาคมประมงไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากการแทรกแซงของรัฐบาลที่ออกข้อบังคับเรือประมงที่ผิดกฎหมายและการออกระเบียบเรื่องการออกจับปลาในทะเล

3. ผู้ประกอบการประมงในชุมชน

บทบาทในอุดมคติของผู้ประกอบการก็สอดคล้องกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง เนื่องจากเจ้าของเรือประมงให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการเข้าร่วมนำแรงงานข้ามชาติกัมพูชา มาจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย

4. กองบังคับการตำรวจน้ำ

ก่อนที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จะเข้ามา จะพบว่า บทบาทในอุดมคติตามกฎหมายของตำรวจน้ำนั้นขัดแย้งกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง เนื่องจากเจ้าของเรือประมงต้องเสียค่าส่วยรายเดือน ให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องด้วยเป็นแรงงานเถื่อน แต่ภายหลังคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เข้ามา การเก็บส่วยรายเดือนของเจ้าหน้าที่รัฐก็เริ่มหมดไป เพราะ แรงงานที่ผิดกฎหมาย เจ้าของเรือประมงได้นำแรงงานดังกล่าว ไปจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐไม่มีช่องทาง ในการหาผลประโยชน์เข้าตนเอง

ข้อค้นพบ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การหาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการ แรงงานข้ามชาติในเขตจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก สามารถสรุปได้ว่า นโยบาย คสช.ยังมีผลต่อการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติในหลายๆประเด็น ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอสรุปแนวทางในการเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการแรงงานประมงกัมพูชา ในเขตอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรีและอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ดังต่อไปนี้

แนวทางที่ 1 ควรเสนอให้รัฐบาลจัดระบบการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติเป็นงานประจำทั้งปี

แนวทางที่ 2 ควรเสนอให้รัฐบาลจัดเก็บค่าธรรมเนียมในราคาที่เป็นธรรมสำหรับการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติ

แนวทางที่ 3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสนอให้เพิ่มบทลงโทษสถานหนักต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้าแรงงานเถื่อน

แนวทางที่ 4 หน่วยงานของรัฐควรจัดทำศูนย์ข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับประวัติแรงงานข้ามชาติ

แนวทางที่ 5 รัฐบาลควรตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของแรงงานข้ามชาติในชุมชนที่มีการจ้างแรงงาน

แนวทางที่ 6 หน่วยงานรัฐควรเพิ่มบทลงโทษแก่บุคคลที่นำพาหรือผู้ให้ที่พักพิงแก่แรงงานข้ามชาติที่ลักลอบทำงานผิดกฎหมายในประเทศไทย

แนวทางที่ 7 การแยกการบริหารจัดการด้านสิทธิประโยชน์และการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติออกจากพระราชบัญญัติประกันสังคม

แนวทางที่ 8 รัฐบาลควรมีรางวัลแก่ผู้จ้างเบาแสบซึ่งนำไปสู่การนำจับกระบวนการนายหน้าค้าแรงงานเถื่อน

แนวทางที่ 9 หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบควรเพิ่มการตรวจสอบและขยายผลการจับกุมขบวนการค้าแรงงานเถื่อน

แนวทางที่ 10 ควรกำหนดมาตรการให้แรงงานข้ามชาติจ่ายเงินประกันตนเองเพื่อป้องกันการเปลี่ยนงานบ่อย

อภิปรายผล

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาและองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 ดังต่อไปนี้

เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษากิจการวิจัยเรื่อง มาตรการเพิ่มศักยภาพของการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติ ในเขตชุมชนประมงจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก : กรณีศึกษา อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี และอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด พบว่า ผลการวิจัยดังกล่าวถือได้ว่าเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบของแรงงานก่อนและหลังการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของงานวิจัยที่มีอยู่เดิม เช่น งานของ ประกาย กิจธิคุณ (2546) ประกาย กิจธิคุณ (2548) เพ็ญชลิตา มัทธนาภิวัดน์ (2545) นิกร ฮะเจริญ (2554) และ ปรีดา รอดนวล (2551)

ประกาย กิจธิคุณ (2546) ค้นพบว่า โดยสรุปปัญหาที่เกิดจากการใช้แรงงานข้ามชาติในกิจการเกษตรที่สำคัญ คือปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ปัญหาการเมืองและความมั่นคง ปัญหาสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปัญหาการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติ โดยมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเพื่อให้แรงงานข้ามชาติที่อยู่นอกระบบจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายมากขึ้น เพื่อลดปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นเพื่อจูงใจให้แรงงานไทยเข้าทำงานแทนแรงงานข้ามชาติมากขึ้นในอนาคต

ส่วนข้อค้นพบในการวิจัยนี้ มีข้อค้นพบเพิ่มเติมว่ามีผลกระทบเช่นเดียวกันแต่มีข้อค้นพบในรายละเอียดในประเด็นด้านเศรษฐกิจเรื่องแรงงานกัมพูชาได้เข้ามาช่วยทดแทนแรงงานไทยที่ไม่ยอมทำงาน แรงงานกัมพูชาช่วยสร้างผลผลิตจากการทำงานได้มากกว่าแรงงานไทยที่ทำอยู่เดิม การจ้างแรงงานกัมพูชาช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายการจ้างแรงงาน การเข้ามาพักอาศัยของแรงงานกัมพูชา ได้ช่วยสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการและการเปลี่ยนงานบ่อยของแรงงานกัมพูชาว่ามีผลกระทบค่อนข้างมาก และประเด็นด้านการเมืองการปกครองได้แก่ เรื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐมักหาผลประโยชน์เป็นเงินใต้โต๊ะ และในส่วนของประเด็นด้านสาธารณสุขเรื่องแรงงานกัมพูชาเข้ามาแย่งการใช้บริการโรงพยาบาลในพื้นที่ลดลงและการเข้ามาของแรงงานกัมพูชา ทำให้ราชการต้องเสียงบประมาณ ในด้านการดูแลสุขภาพมากขึ้นนั้นพบว่าผลกระทบค่อนข้างมากเช่นเดียวกัน

ประกาย กิจธิคุณ (2548) ค้นพบว่า ความคิดเห็นของเกษตรกรและผู้ประกอบการภาคเกษตรต่อผลกระทบของแรงงานข้ามชาติในด้านต่าง ๆ คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

การเมืองและความมั่นคง สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน พบว่าความคิดเห็นของเกษตรกรและผู้ประกอบการภาคเกษตรต่อผลกระทบของแรงงานข้ามชาติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาที่พบจากการศึกษาครั้งนี้ คือสร้างความตระหนักให้สังคมได้เข้าใจปัญหาแรงงานข้ามชาติและสร้างความเข้มแข็งให้แก่แรงงานในภาคการผลิตให้สามารถมีอำนาจต่อรองและเข้าถึงกลไกทางกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ทั้งแรงงานไทยและแรงงานข้ามชาติ รวมทั้งควรให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นผู้ดูแลการนำเข้าและส่งกลับแรงงานข้ามชาติในภาคเกษตร เนื่องจากบุคคลสำคัญในพื้นที่นั้น ๆ จะทราบดีกว่าช่วงไหนมีแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานมาก และเข้ามาทางช่องทางไหนมากที่สุด

ส่วนข้อค้นพบในการวิจัยนี้ มีข้อค้นพบเพิ่มเติมว่า ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาที่ควรเสนอให้เพิ่มบทลงโทษสถานหนักต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้าแรงงานเถื่อน จัดทำศูนย์ข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับประวัติแรงงานข้ามชาติ ตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของแรงงานข้ามชาติในชุมชน เพิ่มบทลงโทษแก่บุคคลที่นำพาหรือผู้ให้ที่พักพิงแก่แรงงานข้ามชาติ ควรมีรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสซึ่งนำไปสู่การนำจับกระบวนกรนายหน้าค้าแรงงานเถื่อนและควรเพิ่มการตรวจสอบและขยายผลการจับกุมขบวนการค้าแรงงานเถื่อน เป็นต้น

เพ็ญชลิตา มัทธนาภิวัดน์ (2545) ค้นพบว่า การดำเนินการตามนโยบายของรัฐ ไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เนื่องจากความไม่ชัดเจนของนโยบายและเงื่อนไขการดำเนินงาน ขาดความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย ความไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงาน การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายและหลักเกณฑ์ในการกำหนดประเภทกิจการและอาชีพไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในการดำเนินนโยบายการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายที่ต้องการจะผ่อนผันให้แรงงานข้ามชาติที่ลักลอบเข้ามาในประเทศไทยได้ทำงาน

ส่วนข้อค้นพบในการวิจัยนี้ มีข้อค้นพบเพิ่มเติมว่า การดำเนินการตามนโยบายของรัฐที่มีปัญหาเรื่องการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว นั้น เนื่องด้วย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดระบบแรงงานข้ามชาติ โดยให้เจ้าของเรือประมงนำแรงงานข้ามชาติมาจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย ณ ศูนย์จดทะเบียนข้ามชาติแบบเบ็ดเสร็จ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ เมื่อหมดเขตระยะเวลาที่รัฐกำหนด เจ้าของเรือประมงไม่สามารถพาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายไปจดทะเบียนอย่างถูกต้องได้ ส่งผลให้เจ้าของเรือประมงต้องจ้างแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย เมื่อมีการตรวจสอบจากทางเจ้าหน้าที่รัฐ ส่งผลให้นายจ้างมีความผิดตามกฎหมาย จึงมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ควรให้รัฐบาลจัดระบบการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติเป็นงานประจำทั้งปี

นิกร ฮะเจริญ (2554) ค้นพบว่า แรงงานข้ามชาติจากประเทศพม่า ถูกกดขี่ขูดรีดจากกระบวนกรแรงงานและถูกเลือกปฏิบัติจากภาครัฐจนทำให้ป่วยเป็นโรค จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คือแรงงานข้ามชาติที่ถูกกดขี่สูง ส่วนใหญ่จะไม่มีใบอนุญาตทำงาน ไม่ได้รับการดูแลจากภาครัฐ ต้องเผชิญกับการถูกเอาเปรียบจากการจ้างงาน และมีความยากลำบากในการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ กลุ่มที่ 2 คือแรงงานข้ามชาติที่ถูกกดขี่ต่ำ พบว่าจะถูกเอาเปรียบขูดรีดจากนายจ้างเช่นเดียวกัน แต่กลุ่มนี้จะเป็นแรงงานที่ขึ้นทะเบียนและมีใบอนุญาตทำงาน จะได้รับคุ้มครอง

จากรัฐ จึงมีโอกาสนและทางเลือกในการเข้ารับบริการสุขภาพที่ดีกว่า สำหรับข้อเสนอแนะในการค้นพบ มีดังนี้ คือ ภาครัฐควรมีกลไกการจัดการแรงงานข้ามชาติทั้งระบบ ตั้งแต่การขออนุญาตทำงาน ต้องชี้ให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่พึงได้รับทั้งต่อตัวนายจ้างและตัวแรงงานข้ามชาติ การจัดระบบบริการสุขภาพจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับพื้นที่ วิถีของแรงงานและความแตกต่างของชาติพันธุ์ รวมทั้งการควบคุมนายจ้างมิให้มีการละเมิดสิทธิแรงงาน นอกจากนี้องค์กรรัฐและเอกชนควรเสริมสร้างพลังอำนาจของตัวแรงงานข้ามชาติ และส่งเสริมการเข้าถึงความรู้ด้านสุขภาพและสิทธิแรงงาน

ส่วนข้อค้นพบในการวิจัยนี้ มีข้อค้นพบเพิ่มเติมว่า ในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรีและอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ไม่มีการถูกกดขี่ขูดรีดจากกระบวนการแรงงาน หรือการค้ามนุษย์ ถึงแม้ว่าจากการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างจะพบว่า กรณีแรงงานภาคประมง ในอำเภอแหลมสิงห์ไม่มีการกักขังแรงงานประมงไม่ให้เข้าฝั่งนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมนโยบายดังกล่าว ควรตั้งศูนย์ร้องเรียนสำหรับแรงงานข้ามชาติขึ้น เพื่อเป็นการรับเรื่องร้องเรียนอันจะเกิดจากการเอาเปรียบของนายจ้าง การขูดรีดจากเจ้าหน้าที่รัฐ จึงเสนอให้รัฐบาลควรตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของแรงงานข้ามชาติในชุมชนที่มีการจ้างแรงงาน

ปรีดา รอดนวล (2551) ค้นพบว่า ปัจจุบันจำนวนแรงงานข้ามชาติที่ไม่ได้ไปจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวตามมติคณะรัฐมนตรีมีจำนวนเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการแรงงานข้ามชาติจากผู้ประกอบการไทยยังมีอย่างต่อเนื่อง แรงงานข้ามชาติที่ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนมักจะประสบปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาเรื่องการทำงานพบว่า แรงงานข้ามชาติมักจะถูกกดค่าแรงจากนายจ้าง ไม่ได้รับสวัสดิการเท่าเทียมกับแรงงานคนไทย หรือตามที่กฎหมายกำหนด ด้านปัญหาเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัยในทรัพย์สินพบว่า แรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่มักจะถูกกระทำจากคนไทยบางกลุ่มบางคน โดยปัญหาที่แรงงานข้ามชาติพบมากที่สุดได้แก่ ปัญหาการถูกฉ้อโกงทรัพย์สินทั้งในที่พักและระหว่างการเดินทาง ส่วนแรงงานข้ามชาติที่เป็นผู้หญิงนั้นบางส่วนมักถูกละเมิดทางเพศ ทั้งจากการละเมิดด้วยสายตา วาจา และที่หนักมากที่สุดนั่นก็คือ การถูกข่มขืน แรงงานข้ามชาติที่ถูกกระทำมักจะไม่แจ้งปัญหาตนเองด้วยการระมัดระวังตัว ไม่ให้ตกเป็นเหยื่อ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้ รัฐบาลและชุมชนควรเปิดใจยอมรับว่าแรงงานข้ามชาติช่วยให้ระบบเศรษฐกิจของไทยและชุมชนโคกขามสามารถเจริญเติบโตต่อไปได้ โดยเป็นผู้เกื้อหนุนปัจจัยเศรษฐกิจด้านแรงงาน ในการแก้ปัญหาควรรับฟังปัญหาของคนไทยในสังคมแต่ฝ่ายทั้งผู้ที่ได้รับผลประโยชน์และผู้ที่ไม่ได้รับผลประโยชน์จากแรงงานข้ามชาติ เพื่อให้เกิดนโยบายของมาตรการที่สามารถเป็นที่ยอมรับของผู้คนทุกกลุ่มในสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการเข้ามาของแรงงานข้ามชาติ ทั้งทางบวกและลบ ควรปรับมุมมอง ทศนคติ ความรู้ความเข้าใจของกลุ่มคนแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ โดยหน่วยงานของรัฐและชุมชนควรเสนอแนะนโยบายที่สามารถควบคุมแรงงานข้ามชาติอยู่ในกรอบของกฎหมายตามแนวคิดความมั่นคงของประเทศที่เหมาะสมและควรมีมาตรการบังคับให้ภาคธุรกิจที่มีความต้องการจ้างแรงงานข้ามชาติให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และส่งเสริมให้ภาคธุรกิจดังกล่าวปฏิบัติต่อแรงงานข้ามชาติอย่างเป็นธรรมตามกรอบของกฎหมายคุ้มครองแรงงาน

ส่วนข้อค้นพบในการวิจัยนี้ มีข้อค้นพบเพิ่มเติมว่า ไม่พบปัญหาแรงงานข้ามชาติมักจะถูกกดค่าแรงจากนายจ้างเหมือนกับงานวิจัยของ ปรีดา รอดนวล เนื่องจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง พบว่าการจ้างแรงงานกัมพูชาช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายการจ้างแรงงานพบว่ามีผลกระทบต่อคนข้างน้อย เนื่องจากผู้ประกอบการประมงจะจ้างแรงงานต่างด้าวในราคาอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเท่ากับแรงงานไทย

ส่วนการอภิปรายในเชิงทฤษฎีนั้น พบว่า ข้อค้นพบจากการวิจัยนั้น สอดคล้องกับแนวคิดแนวคิดการจัดการ (Managerialism) เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการประมงที่เป็นนายจ้างกับแรงงานต่างด้าวที่เป็นลูกจ้างจะมีลักษณะความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยคนงานมีตำแหน่งแห่งที่ อยู่ภายใต้อำนาจของฝ่ายนายจ้างและต้องจำนนต่อสิทธิอำนาจของผู้บังคับบัญชา ถึงแม้ความสัมพันธ์แบบไม่เท่าเทียมกันดังกล่าวของสองฝ่ายจะมีโอกาสให้เกิดความตึงเครียดขึ้น และอาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างกันได้โดยง่าย แนวคิดนี้มีความเชื่อว่า สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งระหว่างลูกจ้างกับฝ่ายบริหารมิให้เกิดขึ้นได้ โดยการสร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างกัน เพื่อให้ทุกฝ่ายปรองดองกัน มีความเห็นพ้องต้องกันและยึดมั่นต่อเป้าหมายขององค์กรร่วมกันเป็นสำคัญ

แนวคิดการจัดการนี้ค่อนข้างจะไม่ไว้วางใจสภาพแรงงาน ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงพยายามมิให้คนงานจัดตั้งสหภาพขึ้น เพราะพวกเขาเชื่อว่าการรวมกลุ่มทำให้สมาชิกประเมินอำนาจของตนเองสูงและมองผู้อยู่นอกกลุ่มอย่างไม่เป็นมิตร รวมทั้งการดำเนินงานของสหภาพแรงงานเป็นการคุกคามต่อสิทธิอำนาจของฝ่ายบริหาร ตัวอย่างเช่น จากการวิจัยพบว่า ไม่มีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งสหภาพแรงงานข้ามชาติเลย เนื่องจากแรงงานในกิจการประมงทะเลส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานกัมพูชา มีลักษณะเป็นแรงงานผิดกฎหมายและอพยพมาชั่วคราว กล่าวคือ แรงงานกัมพูชาจะอาศัยอยู่แบบไม่มีหลักแหล่งที่แน่นอนและจะมีปัญหาเรื่องการเปลี่ยนงานบ่อย บ้างก็เป็นแรงงานที่เข้ามาโดยผิดกฎหมาย ดังนั้นจึงไม่มีการเรียกร้องในการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสหภาพแรงงาน

หัวใจหลักในการบริหารแรงงานของแนวคิดการจัดการก็คือ การใช้ทรัพยากรมนุษย์และทุนเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากข้อค้นพบ จากการวิจัยที่ว่าผู้ประกอบการประมงต้องการให้มีการจดทะเบียนตลอดทั้งปีจะทำให้ได้แรงงานกัมพูชาที่ถูกกฎหมายและเป็นแรงงานที่จดทะเบียนที่ต่อเนื่อง รวมถึงไม่เห็นด้วยกับการเปลี่ยนจากการจดทะเบียนบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติหรือบัตรสีชมพูที่จะหมดอายุวันที่ 31 มีนาคม 2561 นี้เป็นแบบพาสปอร์ตเนื่องจากมีราคาต้นทุนการดำเนินการที่สูง ทำให้แรงงานกัมพูชาไม่สามารถแบกรับภาระค่าใช้จ่ายได้ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการจะสำรองจ่ายให้ก่อนแล้วหักจากค่าแรงในภายหลัง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี